

Datum : 26 januari 2001

Verdeling van het nationaal inkomen over gezinnen, bedrijven en collectieve sector

Sinds 1995 publiceert het Centraal Planbureau (CPB) in ieder Centraal Economisch Plan en in iedere Macro Economische Verkenning een analyse van de inkomensverdeling onder de titel 'Waar blijft de groei van het nationaal inkomen?'. Daarbij gaat het om de vraag welk deel van de reële groei van het nationaal inkomen (NNI) terecht komt bij gezinnen, bedrijven en de collectieve sector.

Half januari heeft de heer F. Kalshoven, redacteur van de Volkskrant, op zijn verzoek de cijfers ontvangen over de nominale inkomensverdeling die horen bij de raming in CPB Report 2000/4, het Engelstalige kwartaaltijdschrift van het CPB. Hij heeft die informatie gebruikt voor het artikel in de Volkskrant van 24 januari 2001. Vanwege de vele vragen die het artikel oproept plaatst het CPB de cijfers nu op de website.

Voor een goede interpretatie geven we hierbij een korte technische toelichting. Van belang is vooral hoe het inkomen van gezinnen, bedrijven en de collectieve sector is gedefinieerd.

Bij de berekening van de inkomensverdeling wordt aangesloten bij de systematiek van de nationale rekeningen van het CBS. Het gaat daarbij om de inkomensverdeling na afdrachten van belastingen en premies door gezinnen en bedrijven aan de collectieve sector en nadat gezinnen sociale uitkeringen en andere overdrachten ontvangen hebben van de collectieve sector.

Het aandeel van gezinnen in het nationaal inkomen bestaat vooral uit het beschikbaar loon- en uitkeringsinkomen. Daarnaast worden ook de individualiseerbare overheidsconsumptie en het beschikbaar inkomen van pensioenfondsen aan gezinnen toegerekend. De individualiseerbare overheidsconsumptie heeft betrekking op uitgaven die de collectieve sector doet, maar die toe te rekenen zijn aan individuele gezinnen. Dat betreft in de eerste plaats de uitkeringen in natura (AWBZ, Ziekenfonds, individuele huursubsidies en dergelijke) en daarnaast overige individualiseerbare overheidsconsumptie (hoofdzakelijk onderwijsuitgaven). Bij gezinnen

blijven hierbij de sterk gestegen gezinsvermogens (huizen en aandelen) buiten beschouwing, omdat vermogenswinsten volgens de systematiek van de nationale rekeningen niet tot het inkomen worden gerekend.

Het inkomen van bedrijven wordt vooral bepaald door het winstinkomen na aftrek van de VPB-afdracht. Het gehele winstinkomen is aan bedrijven toegerekend. Er wordt dus geen rekening mee gehouden dat een deel van het inkomen, middels dividenden, aan gezinnen wordt uitgekeerd.

Bij de collectieve sector is het inkomen gedefinieerd als de totale ontvangsten aan belastingen, premies en andere niet-belastingontvangsten verminderd met de overdrachten aan gezinnen en bedrijven. Bij deze overdrachten gaat het om de uitkeringen van de sociale zekerheid, de inkomensoverdrachten van het rijk, de individualiseerbare overheidsconsumptie, de subsidies en de rentebetaling op de staatsschuld. Het zo resterende inkomen wordt door de collectieve sector vooral aangewend voor de overige overheidsbestedingen: investeringen en collectieve (niet aan individuele gezinnen toe te rekenen) overheidsconsumptie, zoals defensie en openbaar bestuur. Afgezien van enkele statistische correctieposten resteert het EMU-saldo.

De absolute nominale groei van het netto nationaal inkomen bedroeg in de periode 1995-2001 259 mld gulden. Het inkomen van gezinnen is toegenomen met 176 mld (+39%), tegenover een groei met 11 mld (+16%) voor bedrijven en 72 mld (+132%) voor de collectieve sector. Deze cijfers laten zien dat een relatief groot deel van de inkomensgroei bij de collectieve sector is terechtgekomen.

De overheidsbestedingen zijn echter niet zo sterk gegroeid. De inkomensgroei van de collectieve sector is voor ruim de helft aangewend voor verbetering van het EMU-saldo. Mede hierdoor is de EMU-schuld van Nederland als percentage van het BBP (bruto binnenlands product) sterk gedaald. Hiervan profiteren in de toekomst de gezinnen en bedrijven, bijvoorbeeld omdat de belastingen minder hoeven te stijgen om de kosten van vergrijzing op te vangen.

Wanneer het EMU-saldo buiten beschouwing wordt gelaten, groeien de **overheidsbestedingen** nog maar met 40%. Deze groei komt overeen met die van het **gezinsinkomen** (39%).

Het beeld wordt weer iets anders als je naar de bestedingenkant kijkt en de overheidsbestedingen vergelijkt met de particuliere **consumptie**. Door de forse vermogenswinsten die gezinnen hebben geboekt (aandelen, huizen) is de consumptie sterker gegroeid dan de gezinsinkomens, namelijk met 46%, en daarmee ook meer dan de

overheidsbestedingen. Deze vermogenswinsten worden niet tot het inkomen gerekend en blijven dus buiten beschouwing bij het NNI.

In absolute termen is de totale gezinsconsumptie gestegen met 182 mld gulden, tegenover een toename van de overheidsbestedingen van 32 mld gulden.

Bovenstaande cijfers zijn zoals eerder aangegeven niet nieuw. Zie bijvoorbeeld MEV 2001, pagina 127, voor de aandelen in de volumegroei van het NNI en pagina 67-69 voor de consumptie van gezinnen (zowel particuliere consumptie als individualiseerbare overheidsconsumptie).

Verdeling nationaal inkomen

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995-2001	
	mld gld							mld gld	%
Gezinnen	452	467	493	518	542	575	627	176	39
w.v. Loon- en uitkeringsinkomen a)	369	385	406	425	444	468	512	143	39
Individualiseerbare overheids	83	82	88	93	99	107	115	32	39
Bedrijven	67	58	65	51	65	73	78	11	16
Collectieve sector	<u>55</u>	<u>68</u>	<u>75</u>	<u>86</u>	<u>102</u>	<u>116</u>	<u>127</u>	72	132
Nationaal inkomen	573	593	634	656	710	765	832	259	45
	in %								
Gezinnen	79	79	78	79	76	75	75		
Bedrijven	12	10	10	8	9	10	9		
Collectieve sector	<u>10</u>	<u>11</u>	<u>12</u>	<u>13</u>	<u>14</u>	<u>15</u>	<u>15</u>		
Nationaal inkomen	100	100	100	100	100	100	100		

a) inclusief collectieve pensioenbesparingen

Bestedingen gezinnen en collectieve sector

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995-2001	
	mld gld							mld gld	%
Particuliere consumptie	327	346	364	386	411	440	477	150	46
Individualiseerbare overheids	83	82	88	93	99	107	115	32	39
w.v. uitkeringen in natura	50	49	53	56	59	64	68	18	37
overig (met name onderwijs)	33	34	35	37	40	43	47	14	42
Overheidsbestedingen	78	81	83	88	93	102	110	32	40
w.v. bruto investeringen	20	22	21	24	25	29	31	12	59
overige bestedingen	59	59	61	65	68	73	78	20	34
P.M. EMU– saldo	– 28	– 13	– 8	– 5	8	18	11	38	

Bron CPB:

1995-1999 conform Nationale Rekeningen

2000-2001 raming CPB Report 2000/4
